

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΣΑΜΗΝ Β')

Σάββατο Ἀθήνα, 22 Ἀγούστου 1920

ΑΡΙΘ. 698

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΤΟΛΣΤΟΗ : Ὑστερ' ἀπὸ τὸ χορὸ.
ΜΙΧ. ΘΕΡΒΙΑΝΤΣ — **Κ. ΚΑΡΘΗΙΟΣ :** Δὸν Κιλιώτης
(συνέχεια).
Ο ΝΟΥΜΑΣ : Φαινόμενα καὶ πράγματα.
ΣΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΔΥΝΟΣ : Κόρη.
ΛΗΥΡΗΣ : Δέηση.
Ν. ΨΕΛΛΙΔΗΣ : Γιὰ ἓνα ἐπίγραμμα.

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ : Μὲ τὰ καλωσορίσματα.
Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ : Ἡ Δημοτικὴ (γράμμα του ἀνέκδοτο)
ΝΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ : Οἱ γυναῖκες καὶ ὁ πό-
λεμος
Χ. ΜΟΛΙΝΟΣ : Ἡ πατριδολατρεία τοῦ Ἰδα
ΑΠΟ ΒΑΘΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΘΜΑΔΑ : Ἐνὴν φιλολογία,
Ἡ Κοινὴ Γνώμη — Νέα βιβλία. — Χωρὶς
γραμματόσημο.

ΛΕΟΝΤΑ ΤΟΛΣΤΟΗ

ΥΣΤΕΡ' ΑΠΟ ΤΟ ΧΟΡΟ

— Ἐσεῖς παραδέχεστε πὼς ἓνας ἄνθρωπος δὲν
μπορεῖ μόνος του νὰ καταλάβει τὸ καλὸ ἢ τὸ κακὸ,
καὶ παραδέχεστε ἀκόμα πὼς ἔχει πολὺ νὰ κάμει ὁ
κύκλος πού ἀνάμεσα του ζεῖ ὁ ἄνθρωπος. Καὶ γὰρ οἷς
λέω πὼς τὰ πάντα εἶναι τυχερὰ... Ἀκοῦστε νὰ οἷς
δηγηθῶ κατὰ πού ἔτυχε σὲ μένα...

Ἄντ' ἔλεγε ὁ σεβαστὸς μας Ἰδάν Βασιλιεβιτς ἀπά-
νω σὲ μιὰ κουβέντα μας, πὼς γιὰ τὴν τελειότητα
τοῦ ἀτόμου ἀνάγκη, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ν' ἀλλάξουν οἱ ὁ-
ροὶ τῆς ζωῆς. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς κανένας ἀπὸ μᾶς
δὲν ὑποστήριζε τὸ ἀντίθετο, μὰ εἶταν ἡ συνθήκη τοῦ
Ἰδάν Βασιλιεβιτς ν' ἀποκρίνεται σὲς δική του σκέ-
ψης, πού τοῦ ἐρχόντανε μὲ τὴν κουβέντα, κ, εὗρισκε
τρόπο νὰ δηγιέται ἐπεισόδια τῆς ἰδιαίτερης ζωῆς του.
Συχνὰ ξεχνούσε ὁλότελ' ἀπὸ τοῦ ἄρχισε, συνεπαριμέ-
νος ἀπὸ τὴ δῆγησή του, τὴν πίστη κ' ἀληθινή. Ἔτσι
ἔγινε καὶ τώρα.

— Θὰ οἷς μιλήσω μὲ τὸ δικό μου παράδειγμα. Ὁ-
λη μου ἡ ζωὴ ἐπηρεάστηκε ἀπὸ κατὰ ἄλλο, κ' ὄχι ἀπὸ
τὴ γύρα μου ἰδεολογία.

— Μὰ λοιπὸν ἀπὸ τί; ρωτήσαμε.

— Ὡ! εἶναι μεγάλη ἱστορία. Γιὰ νὰ οἷς τὴν πῶ,
πρέπει πολὺ νὰ μιλήσω.

— Ἐμπρός.

Ὁ Ἰδάν Βασιλιεβιτς σὰ νὰ σκέφτηκε... Ἐπειτα
σῆκωσε ἀτόμοτα τὸ κεφάλι του.

— Ναι, εἶπε, ὅλη μου ἡ ζωὴ πῆρε ἄλλο δρόμο ἀπὸ
μιὰ νόχα, ἢ καλύτερα ἀπὸ ἓνα πρῶνόν.

— Τὶ οἷς συνέβηκε τὸ λοιπὸν; ρώτησε ἓνας ἀπὸ
μᾶς.

— Εἶμωνα κάποτες γερὰ ἐρωτοχτυπημένος...
Πολλὲς φορὲς συμπάθησα, μὰ τότες ἐνοιώθα κατὰ πρὸ
δυνατό... Ὡ! μὴ παλιὰ ἱστορία... Ἀυτὴ πιά τώ-
ρα ἔχει κορίτσια παντρεμένα. Ἔταν ἡ δεσποινίδα
Β... Ναι, ἡ Βαρνέκα Β... (ὁ Ἰδάν Βασιλιεβιτς
μᾶς εἶπε τὸνομα). Στέκει ἀκόμα ὁμορφη, μὲ ὅλα τὰ
πενήντα τῆς χρόνια. Μὰ τότε, στὰ νιάτα τῆς, δεκοχτὼ
χρονῶνε, εἶταν ὑπέροχη, ψηλὴ, χαριτωμένη, κομψή.
Πάντα ἴσια τὸ κορμί τῆς, σὰ νὰ μὴν μποροῦσε νὰ
σταθεῖ ἄλλωτῶτα, μὲ τὸ κεφάλι γεμμένο λίγο πίσω..

Καὶ μὲ τὴν ὁμορφίαν τῆς καὶ μὲ τὴ λυγρὴ κορμοστα-
σιά τῆς, αὐτὸ τῆς ἔδινε κατὰ τὸ βασιλικό, πού, χωρὶς
τὸ χαιδευτικό τῆς χαμόγελο, θὰ κρατοῦσε ὅλο τὸν κό-
σμο σὲ ἀπόσταση. Πάντοτε χαρούμενη, μὲ μάτια ἀ-
στραφτερά, γοητευτικά. Ὅλο τὸ εἶναι τῆς εἶταν ἔ-
ξαισιο...

— Ὡ, ὦ! πὼς μιὰ ὁ Ἰδάν Βασιλιεβιτς!

— Ὁ, τι καὶ νὰ πῆ κανεῖς, δὲν μπορεῖ νὰ φτάσει
τὴν πραγματικότητα... Μὰ δὲν πρόκειται γι' αὐτό...
Πάνε τώρα σαράντα χρόνια. Εἶμωνα τὴν ἐποχὴ ἐ-
κείνη φοιτητῆς σ' ἓνα ἐπαρχιακὸ Πανεπιστήμιο. Δὲν
ἔξερα ἀν καλὰ ἢ κακιὰ, μὰ στὸν καιρὸ μου δὲν ὑπήρ-
χανε φοιτητικὲς λέσχες καὶ τὰ τέτοια. Εἶμαστε ἀ-
πλούστατα νέοι, καὶ ζούσαμε σὺν τέτοιοι. Διαβάσαμε,
μὰ καὶ διασκεδάσαμε. Εἶμωνα πολὺ φαιδρὸς, πολὺ
ζωηρὸς καὶ, τὸ πρὸ σημαντικό, πλούσιος. Γύριζα στὰ
ρούσικα βουνά μὲ κορίτσια, (τὸ πατικάρισμα δὲν εἶ-
ταν ἀκόμα τῆς μόδας), καὶ γλεντούσα μὲ τοὺς συν-
τρόφους μου. Δὲν πίνουμε τότε τίποτ' ἄλλο ἀπὸ σαμ-
πάνια. Ἄ δὲ βρῖσκουμε σαμπάνια, δὲν τὸ ρίχνουμε πο-
τὲς, ὅπως κάνουν τώρα, στὸ ρακί. Ἡ πρὸ μεγάλη μου
χαρὰ, εἶταν οἱ ἐσπερίδες καὶ οἱ χοροὶ. Χόρευαν καλὰ
δὲν εἶμωνα καὶ ἄσκημος....

— Μὴν κάνετε δὰ τὸ μετριόφρονα, εἶπε μιὰ κυρία.
Ἔχουμε τὴ φωτογραφία σας. Εἴσατε μάλιστα πολὺ
ὁμορφος.

— Ἐ, καλὰ. Εἶμωνα ὁμορφος. Ἄς εἶναι. Τὴν ἐ-
ποχὴ ἐκείνη πού ἡ ἀγάπη μου πλημμύριζε, τὴν τελευ-
ταία μέρα τῆς ἀποκριᾶς, πῆγα στὸ χορὸ πού ἔδωσε
ἓνας προύχοντας, πολὺ καλὸς γέρος, πλούσιος καὶ φι-
λόζενος. Ἡ γυναῖκα του, πολὺ ἀγαθὴ, δεχόταν ἡ ἴ-
δια. Φοροῦσε μιὰ τουαλέττα βελουδένια. Στὸ μέτωπο
ἓνα διάδημα ἀπὸ διαμάντια. Οἱ ὄμοι καὶ ὁ λαιμὸς τῆς,
ὄριμης πιά γυναίκας, παχουλοῖ, ἄσπροι, μὲ ντεκολτέ
ὅπως στὰ πορτραῖτα τῆς αὐτοκρατορίσσης Ἐλισαβι-
πέττας Πετροβνας. Ὁ χορὸς εἶταν θυμασίος. Μιὰ
μαγευτικὴ σάλα, μιὰ δεχτήστρο, πού εἶταν κατὰ ἐξα-
ρετικὸ γιὰ τότε, κ' ἄλλες πολυτέλειες. Ἐνας μπουφὲς
ἔξοχος, καὶ... πρῶτα ἀπὸ σαμπάνια. Ἄν καὶ φί-
λος τῆς σαμπάνιας, δὲν πῆγα νὰ πῶ, γιὰτὶ καὶ χω-

ρις αὐτὴ εἶμιονα μεθυσμένος, . . . μεθυσμένος ἀπὸ ἔρωτα. Χόρευα ὅμως τόσο, πὺν δὲν μποροῦσα πιά νὰ σταθῶ. Βάλς, τρέλες, καὶ φυσικὰ ὅσο τὸ δυνατὸ συχνότερα μὲ τὴ Βαρένκα. Φοροῦσε ἄσπρη τουαλέττα μὲ ζώνη τριανταφυλλιά. Πέτσινα ἄσπρα μακριὰ γάντια, ἴσαμε τὸν ἀδύνατο ἀγκώνα της, τὸ μυτερό, καὶ ἄσπρα παπουτσάκια μεταξωτά. Αὐτὸς ὁ ἐλεεινὸς Ἀνισίμοφ, ὁ μηχανικός, μοῦ τὴν ἄρπαξε γιὰ τὴ μαζούρα. Ἀκόμα δὲν τοῦ τὸ ἔχω συχωρέσει. Τῆς εἶχε ζητήσει τὸ χορὸ αὐτὸ μόλις ἦρθε, τὴν ὥρα πὺν ἄρχισα ἐγὼ λιγάκι γιὰ ν' ἀγοράσω γάντια. Τὸ λοιπὸν δὲ χορεύει τὴ μαζούρα μὰζι της, μὰ μὲ μιὰ μικρὴ γεομανίδα, πὺν τῆς εἶχα κάμει ἄλλοτε μιὰ σταλίτσα κόρτε. Μὰ νομίζω πὺς στάθηκα πολὺ λίγο εὐγενικός γι αὐτὴν ἐκείνη τὴ βραδιά : δὲν τῆς μιλοῦσα, δὲν τὴνε προσερχ, δὲν ἔβλεπα παρὰ τὴ λυγερὴ κορμοστασιά τῆς Βαρένκας, τὸ ἄσπρο της φόρεμα μὲ τὴν τριανταφυλλένια ζώνη, τὸ ζωρὸ της πρόσωπο μὲ τὰ λακάκια, καὶ τὰ χαϊδευτικά της μάτια. Δὲν εἶμιονα μονάχα ἐγὼ γιὰ νὰ τὴν θαυμάζω ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἀν καὶ ὅλες τὶς ξεπερνοῦσε, τὴν κοιτάζανε καὶ τὴν θαυμάζανε. Πὺς νὰ ἔκαναν ἀλλιώτικα; Κι ἂν δὲ χόρευα μὰζι της τὴ μαζούρα, μὰ στ' ἀληθινὰ ὅλη τὴν ἄλλη ὥρα μὰζι μ' αὐτὴ χόρευα. Χωρὶς νὰ τὴν νιάξει, περνοῦσε ὅλη τὴ σάλα, ἐρχότανε ἴσια σὲ μένα, καὶ πεταγόμιονα, χωρὶς νὰ περμένο προσηκλήση, καὶ μὲ φαρξιστοῦσε μ' ἓνα χαμόγελο, ἐπειδὴ τὴν εἰνοῦσα. Τὴν ὥρα πὺν χορεύαμε φιοῦρες τῆς μαζούρας, χόρευα γιὰ πολὺ μὰζι της, καὶ μὲ γλήγορη ἀναπνοή, χαμογελώντας, μοῦ ἔλεγε : « Ἀκόμα » καὶ χόρευα, χόρευα, μὴ νοιόθοντας πιά τὸ κορμί μου.

— Πὺς δὲν τὸ νοιόθατε, ἀφοῦ τὴν εἶχατε ἀγκυλισμένη; Μοῦ φαίνεται πὺς ὄχι μόνον νοιόθατε τὸ δικό σας, μὰ καὶ τὸ δικό της, — εἶπε ἕνας ἀπ' αὐτοῦς πὺν ἀκούγαν.

Ὁ Ἰβάν Βασίλιεβιτς κοκκίνησε, καὶ σκεδὸν θυμωμένος φώνηξε :

— Νὰ ἢ σημερινὴ νεολαία ! Ὁξω ἀπὸ τὸ κορμί τίποτα δὲ βλέπετε. Στὴν ἐποχὴ μας δὲν εἶτανε τὸ ἴδιο. Ὅσο περισσότερο ἀγαποῦσα, τόσο μοῦ φαινότανε αἶλη. Τώρα βλέπετε τὸ πόδι, τὸ στραγάλι καὶ τὰ τέτοια. Γυμνώνετε τὶς γυναῖκες πὺν ἀγκαπᾶτε, ἐνῶ γιὰ μένα, ὅπως ἔλεγε ὁ Ἀλφόνσος Κάρρ, (εἶτανε καλὸς συγγραφέας), τὸ ἀντικείμενο τῆς ἀγάπης μου εἶχε φορέματα μπρούτζινα. Ὅχι μόνον δὲν τὶς γδύναμε, μὰ, ὅπως ὁ καλὸς γιὸς τοῦ Νάε, προσπαθοῦσαμε νὰ σκετάσουμε τὴ γύμνια. . . . Μὰ δὲν καταλαβαίνετε ἀπὸ τέτοια. . . .

— Μὴν τὸν ἀκοῦτε. . . Πέστε μας τί ἔγινε ἔπειτα; εἶπε ἕνας ἀπὸ μᾶς.

— Λοιπὸν, νὰ ! Χόρευα μὰζι της καὶ δὲν πρόσεχα στὴν ὥρα πὺν περνοῦσε. Οἱ μουσικολοί, μὲ τὸν τόνο τῆς κοῦραξης, τὸ ξέρετε αὐτό, δταν φτάνει τὸ τέλος τοῦ χοροῦ, παίζανε πάντα τὴν ἴδια μαζούρα. Στὰ σαλόνια, οἱ κατέρες καὶ οἱ μητέρες εἶχανε πιά ἀφήσει τὰ τραπέζια τῆς χαρτοπαξίας, περιμένοντας τὸ σουπέ. Οἱ ὑπερέτες τρέχανε πρὸθυμοί, φέρνοντας ὅ,τι ζητούσανε. Ἐἶτανε πιά περασμένες δύο ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα, ἔπρεπε νὰ μὴ χάσω τὶς τελευταῖες στιγμὲς, καὶ γιὰ ἐκποστὴ φορὰ κάναμε μὰζι τὸ γύρο τοῦ σαλονιοῦ.

— « Λοιπὸν, ἢ καντρίλλια, ὑστερα ἀπὸ τὸ σουπέ, εἶναι δική μου; » τῆς εἶπα γυρίζοντας τὴν στὴ θέση της. — « Δίχως ἄλλο, ἂ δὲ φύγοιμε, μοῦ ἀποκίθηκε χαμογελώντας. — « Δὲ δ' ἀφήσω, ξεστόμισα. — « Δώστε μου τὴ βεντάλια μου », εἶπε. — « Κρίμα νὰ σᾶς τὴ γυρίσω ἀπὸ τώρα », ἀπάντησα, δίνοντας της μιὰ μικροῦλα ἄσπρη βεντάλια. — « Λοιπὸν νὰ, γιὰ νὰ μὴ λυπάστε, καὶ τράβηξε ἀπὸ τὴ βεντάλια ἓνα μικρὸ φτεράκι καὶ μοῦ τὸ ἔδωσε. Πῆρα τὸ φτερό, καὶ δὲν μπόρεσα, παρὰ μὲ τὸ βλέμμα, νὰ τῆς δείξω ὅλη μου τὴν εὐτυχία καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη. Δὲν εἶμιονα χαρούμενος μόνον ἢ εὐχαριστήμενος εἶμιονα εὐτυχημένος, καλὸς. Δὲν εἶμιονα πιά ἐγὼ, μὰ καὶ ὄχι γιγνὸν, αἶψο, πὺν ἀγνοοῦσε τὸ κακό, ἱκανὸς μόνον γιὰ τὸ καλό. Ἐίκοινα τὸ φτερό στὸ γάντι μου καὶ στεκόμιονα ὄρθιος, μὴ ἔχοντας τὴ δύναμη νὰ φύγω ἀπὸ κοντὰ της.

— « Κοιτάξτε, γυρεύουνε ἀπὸ τὸν πατέρα νὰ χορεύει », μοῦ εἶπε δείχνοντας τὸν πατέρα της, ψηλὸ καὶ κομψὸ συνταγματάρχη, μὲ τὶς ἀσημένιες ἐπιμήδες, πὺν στεκότανε κάτω ἀπὸ μιὰ πόρτα, τριγυρισμένος ἀπὸ κυρίες.

— « Βαρένκα ! Ἐλ δῶ », ἀκούσαμε τὴ δυνατὴ φωνὴ τῆς οἰκοδέσποινας, μὲ τὸ διάδημα καὶ τὸ νεκροτέ της αὐτοκρατορίσας Ἐλιζαβέτας.

Ἡ Βαρένκα σίμωσε στὴν πόρτα. Τὴν ἀκολούθησα.

— « Μάτια μου, παρακάλεσε λοιπὸν τὸν πατέρα σου νὰ κάμει ἓνα γύρο μὰζι σου. — « Ἐλ, σὲ παρακαλῶ, Πέτρο Βλαντισλάβοβιτς, εἶπε ἡ οἰκοδέσποινα, μιλώντας στὸ συνταγματάρχη.

Ὁ πατέρας τῆς Βαρένκας εἶτανε ὁμορφος γέρος, ψηλὸς, κομψὸς, καλοστεκούμενος, μὲ πρόσωπο κοκκίνο καὶ ἄσπρα μουστάκια κατσαρωμένα, κατὰ τὴ μόδα τοῦ αὐτοκράτορα Νικόλαου πρώτου, μὲ φαρξοῦτες ἀσπρες ἐνωμένες μὲ τὰ μουστάκια, καὶ μὲ τὰ μαλλιά χτενισμένα στὰ πλάγια τὸ ἴδιο χαρούμενο χαμόγελο τῆς θυγατέρας του φώτιζε τὰ ἔξυπνα μάτια καὶ τὰ χεῖλα του. Εἶχε περίφημη κορμοστασιά : στήθος φαρδύ, στρογγυλὸ, ὅπως οἱ στρατιωτικοί, μὲ λίγα παράσημα, δυνατοῦς ὤμους, πόδια μακριὰ, κομψά. Εἶτανε τύπος καλοῦ στρατιωτικοῦ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορα Νικόλαου.

Σὰ σιμώνουμε στὴν πόρτα, ὤρασαμε τὸ συνταγματάρχη ν' ἀρνιέται, λένοντας πὺς δὲν ἔξερε πιά νὰ χορεύει ὅμως, χαμογελώντας, μὲ τὸ ἀριστερὸ χεῖρ τραβοῦσε τὸ σπαθὶ τοῦ ἀπὸ τὴ θήκη καὶ τὸ ἔδινε σ' ἓναν εὐγενικὸ νέο πὺν θρισκότανε πλάξ μας, ἔπειτα, φερόντας τὸ δεξιὸν τοῦ γάντι : — « Πρέπει ὅλα νὰ γίνουνε ταχτικά », εἶπε χαμογελώντας, καὶ πῆρε τὸ χεῖρ τῆς θυγατέρας του, ἔκανε μιὰ στροφή καὶ περιμένε τὴ μουσική. Στὸν πρώτο ρυθμὸ τῆς μαζούρας, χτύπησε δυνατὰ τὸ πόδι του καὶ πέταξε τὸ ἄλλο μπροστά, καὶ ἢ ψηλὴ τοῦ κορμοστασιά, πότε σιγὰ καὶ ρυθμικά, πότε δυνατὰ μὲ χτύπους τοῦ ἐνὸς ποδιοῦ στὸ ἄλλο, ἄρχισε νὰ φέρνει γύρο τὴ σάλα. Ἡ χαριτωμένη Βαρένκα πετοῦσε δίπλα του, τότε μεγαλώνοντας, πότε μικραίνοντας τὰ θήματα στὰ μικρὰ τῆς πόδια μὲ τ' ἄσπρα μεταξένια γοβάκια. Ὁλόκληρη ἡ σάλα παρακολοθοῦσε κάθε κίνηση τοῦ ζευγαριοῦ. Καὶ γώ, ὄχι μόνον θαύμαζα, μὰ παρατηροῦσα τρυφερὰ συνεπαρμένος. Τὸ περισσότερο μὲ συγκινοῦσαν οἱ μπόττες. Γεφῆς μπόττες, ὄχι

της μόδας μυτερές, μιά μπόττες παλιχικές, με άκρες τετράγωνες, δίχως τακούνια, καμωμένες βέβαια από τον παλουτοσή στο σύνταγμα. «Γιά να βγάλει την άγασμένη του θυγατέρα στον κόσμο, να τη στολίζει, δεν αγοράζει μπόττες της μόδας, μιά φορεϊ σκέτες μπόττες, καμωμένες στο σύνταγμα, σκέφτηκα, και οι τετράγωνες μύτες με συγκινοῦσαν ἐξαιρετικά.

Φαινότανε πὼς ἄλλοτε θὰ χόρευε ἔξωρα, μὰ τώρα εἶτανε λίγο βαρὺς, καὶ τὰ πόδια του δὲν εἶτανε τόσο εὐλύγιστα γιὰ τὰ χαριτωμένα καὶ γλήγορα δῆματα πὸν προσπαθοῦσε νὰ κάνει. Ὅμως κατάφερε δυὸ γύρους καὶ σὰ χωρίζοντες γλήγορα τὰ πόδια του, ὕστερα σιμώνοντάς τα, γονάτισε, ἄν καὶ λίγο βαριά, κι αὐτὴ χαμογελώντας καὶ σκαλώνοντας τὴ φρούστα της, πὸν τὴν εἶχε χαριτωμένα καρφωμένη, γύριζε τριγύρω του, ὅλοι χειροροτήσανε δυνατὰ. Σηκώθηκε μὲ λίγη προσπάθεια, ἔπιζε τρυφερά, μὲ χάρη, τὴ θυγατέρα του ἀπὸ τὴ αὐτὴ, τῆς ἄφησε ἕνα φιλὶ στο μέτωπο καὶ μού τὴν ἔφερε, νομίζοντας πὼς χόρευε μαζί της. Τοῦ εἶπε πὼς δὲν εἶμωνα ὁ καβαλιέρος της. — «Δὲν πειράζει, κάμετέ της ἕνα γύρο», μού εἶπε χαμογελώντας τρυφερά, ἐνῶ φοροῦσε τὸ σκαθὶ του.

Καθὼς ἄρ' μὴ μπούτλια, ἄμα τρέχει μὴ σταγόνα, χύνεται ὕστερα ὅ,τι ἔχει μέσα μὲ ὀρη, ἔτσι καὶ ἡ ἀγάπη μου γιὰ τὴ Βαρένκα ἄφηνε λευτερὴ ὅλη μου τὴν ὀρηὶ στον ἔρωτα, πὸν εἶτανε κρυμμένη στὴν ψυχὴ μου.

Ἐκείνη τὴ στιγμή τὸ αἶσθημά μου ἀπλώνονταν σὲ ὅλη τὴν οἰκομένη. Ἀγαποῦσα τὴν οἰκοδέσποινα, ἀγαποῦσα τὸν ἄντρα της, τοὺς προσκαλεσμένους, τοὺς ὑπηρέτες, ἀκόμα καὶ τὸ μηχανικὸ Ἀνσίμαφ, τοῦ μού κροτοῦσε κἀκί. Ὅσο γιὰ τὸν πατέρα της, μὲ τὴς παλιχικές μπόττες, μὲ τὸ γλυκὸ χαμόγελό του πὸν ἔμοιαζε μὲ τὸ δικό της, ἀιστάνομωνα ἕνα τρυφερὸ ἐνδοσιτισμό.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ σουπέ, χόρευε μαζί της τὴν ὑποσημενὴ κωνοῦλια, καὶ ὅλη τὴν ἀέθρανη εὐτυχία μου τὴν ἐνοιώθη ἀκόμα νὰ μεγαλώνει. Δὲ μιλούσαμε καθόλου γι' ἀγάπη. Δὲν τὴν ἐρωτοῦσα, ὅπως δὲ ἐρωτοῦσα οὔτε τὸν ἑαυτό μου, ἀ' μ' ἀγαποῦσε. Μοῦ ἀρκοῦσε ἡ δικὴ μου ἀγάπη. Φοβόμουν καὶ μονάχα μὴπως κινεὶν περιστάσιχὸ διαλύσει τὴν εὐτυχία μου.

Μόλις ἔφτασα σπῆτι μου, ἔβγαλα τὸ πανωφόρι μου. Λογίριαζα νὰ κοιμηθῶ, μὰ γλήγορα κατὰλαβα πὸς μού εἶτανε ἀδύνατο. Κροτοῦσα στο χέρι μου τὸ φτερό τῆς βεντάλιας καὶ τὸ γάντι της, πὸν μού ἄφησε φεύγοντας, τὴ στιγμή πὸν τὴ βοηθοῦσα νὰ ἀνεβῆ στὴν ἄμαξ, ἀφοῦ πρῶτα ἀνέβασα τὴ μητέρα της. Τὰ κοίταξα καὶ, χωρὶς νὰ κλεινω τὰ μάτια, τὴν ἔβλεπα μπροστά μου : πότε τὴ στιγμή πὸν μ' ἔπαιρνε γιὰ καβαλιέρο της, κι ἄκουγα τὴ γλυκεῖα της φωνὴ νὰ λέει : «Τί περιφάνια. Ἀλήθεια;» τὴν ὥρα πὸν μού ἔδινε μὲ χαρὰ τὸ χέρι της πότε τὴν ἔβλεπα στο σουπέ, νὰ πίνει λίγη λίγη τὴ σαμπάνια καὶ νὰ μὲ κρυφοκοιτάζει μὲ τὰ χαδιάρικα μάτια της. Μὰ, καθιζώτερα ἀκόμα τὴν ἔβλεπα μὲ τὸν πατέρα της, ὅτα χαριτωμένη γύριζε τριγύρω του, καὶ πὸν μὲ περιφάνια καὶ χαρὰ, τόσο γιὰ τὸν ἑαυτό της ὅσο καὶ γι' αὐτόν, ἔβλεπε τὸν κόσμο ἄφωνο ἀπὸ θαυμασμό νὰ τοὺς κοιτάζει καὶ, χωρὶς νὰ θέλω, τοὺς ἔκονα καὶ τοὺς δυὸ στο ἴδιο γλυκὸ καὶ τρυφερὸ αἶσθημα.

Ζοῦσα ἐκείνη τὴν ἐποχὴ μὲ τὸ μακαρίτη τὸν ἀδερφό μου. Ὁ ἀδερφός μου δὲν ἀγαποῦσε νὰ πηγαίνει στον κόσμο, οὔτε στους χορούς : κ' ἐπειδὴ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ προσετοιμαζότανε γιὰ διπλωματικὴ ἐξέταση στο Πανεπιστήμιο, ζοῦσε πολὺ ταχτικός. Κοιμότανε. Κόιταξα τὸ κεφάλι του χωμένο στο προσκέφαλο, μισοκαπασμένο μὲ τὴ μάλλινη κουβέρτα καὶ τὸν λυπηθῆκα τὸν λυπηθῆκα, γιὰτὶ δὲ γνώριζε, δὲν ἐνοιώθε τὴν εὐτυχία πὸν δοκίμαζα. Ὁ ὑπηρέτης μας ὁ Πετροῦτσας, πὸν μού ἀνοῖξε μὲ τὸ χέρι, θέλησε νὰ μὲ βοηθήσει νὰ γυθῶ, μὰ τὸν ἔστειλα νὰ κοιμηθεῖ. Ἡ κοιμισμένη ὕψη του καὶ τὰ ἀνασηκωμένα μαλλιά του, μὲ κάνανε νὰ τὸν λυπηθῶ. Προσέχοντας νὰ μὴν κάνω θόρυβο, πτώντας στὴς μύτες, μπῆκα στὴν κάμαρά μου καὶ κἀθησα στο κρεβάτι μου. Ὅχι εἶμωνα πολὺ εὐτυχισμένος, δὲν μπορούσα νὰ κοιμηθῶ. Ἡ ζεστὴ κἀμαρά μου εἶτανε ἀνεύφορη, καὶ χωρὶς νὰ βγάλω τὴ στολή μου, πέρασα σιγὰ σιγὰ στο διάδρομο, φόρεσα τὸ πανωφόρι μου, ἔπειτα, ἀνοίγοντας τὴν ὀροπόρτα, βγήκα. . . . Ἐφυγα ἀπὸ τὸ χορὸ ὕστερα ἀπὸ τὴς τέσσερες τὸ πρῶτ' ἴσαμε πὸν νὰ φτάσω σπῆτι μου, νὰ μείνω λιγάκι, δυὸ ὄρες πέρασαν, καὶ σὰ βγήκα εἶχε ξημερώσει. Εἶτανε ἡ ἐποχὴ τῆς ἀποκοχῆς : εἶχε πέσει πούσι, τὸ ὑγρὸ χιόνι ἔλανε στους δρόμους : κ' ἔτρεχε ἀπ' ὅλες τῆς στέγες. Οἱ Β. . . καθόντανε στὴν ἀκρὴ τῆς πόλης, δίπλα σ' ἕνα μεγάλο χωράφι, κοντὰ στο διμύσιο περίπτετο καὶ στο Περθεναγωνεῖο. Πέρασα τὸν ἔρημο δρόμο μας καὶ βγήκα στο μεγάλο δρόμο, ὅπου κυκλοφοροῦσανε κίβλας ἀγωγιάντες καὶ καροτσέρηδες κουβαλώντας ξύλα σὲ σάντες. Καὶ τ' ἄλογα, πὸν κουνούσανε ρυθμικὰ τὰ μουσικέμενα κεφάλια τους κάτω ἀπὸ τὰ γυαλιστερὰ χάμουρα, καὶ οἱ καροτσέρηδες μὲ τὴ ράχη σκεπασμένη μὲ ψάδες, πὸν φορώντας πελώριες μπόττες, περπατοῦσανε δίπλα σ' ἄλογά τους καὶ τὰ σπῆτια, πὸν φαινότανε θεόρατα ἀνόμμεσα στο πούσι, ὅλα αὐτὰ εἶτανε γιὰ μένα γεμάτα γοητεία. Φτάνοντας στο χωράφι, κοντὰ στο μέρος πὸν θρισκότανε τὸ σπῆτι τους, παρατήρησα στὴν ἄλλη ἄκρη, ἐκεῖ πὸν γινότανε ὁ δημύσιος περίπτετος. Ἐνα μπουλὸκι μαῦρο, κι ἄκουσα τὸν ἦχο πίφερου καὶ ταμποῦραλον νὰ ἔρχεται ἀπὸ κει κάτω. Στὴν ψυχὴ μου εἶτανε γύρο χυμένο ἕνα τραγοῦδι καὶ ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ξεχώριζα τὸν ἦχο τῆς μαζούρας. Μὰ ἐκεῖνο πὸν ἄκουγα τώρα εἶτανε ἄλλο, μὴ μουσικὴ σκληρὴ καὶ κακία.

«Τί τρέχει;» σκέφτηκα, καὶ παίρνοντας τὸ μονοάτι πήγαινα πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἀφοῦ ἔκαμα καμιά ἑκατοστὴ δῆματα μέσα στο πούσι, ἄρχισα νὰ ξεχωρίζω πολλὰ πρόσωπα μὲ σκούρα ρούχα. Θὰ εἶτανε βέβαια στρατιῶτες σὲ γυμνάσια, σκέφτηκα, καὶ μὰ μ' ἕναν ἐργάτη σιδερά μὲ πανωφόρι ζεταῖνο θρωμικὸ καὶ πόδι, πὸν βαστοῦσε κἀτι καὶ περπατοῦσε μπροστά μου, προσώρησα ἀκόμα. Στρατιῶτες, μὲ μαῦρες στολές, στεκόντανε ὀρθοὶ σὲ δυὸ γραμμὲς ἀπέναντι, ἀκίνητοι μὲ τὸ ὄπλο «σὰρὰ πόδα». Ἀπὸ πίσω τους, ταμποῦρα κα' ἕνα πίφερο πᾶίζανε ἀκατάπαυστα τὸν ἴδιο σκληρὸ καὶ δυνατὸ σκοπὸ.

— Τί κάνουνε κει πέρα; ρώτησα τὸ σιδερά πὸν εἶχε σταθεῖ δίπλα μου.

— Δέρνονε ἕναν Τάταρο γιὰτὶ λιποτάχτησε, μού ἀποκρίθηκε θυμωμένα ὁ σιδεράς βλέποντας πρὸς τὰ ἄκρη.

Κοίταξα και γώ, και ξεχώρισ' ανάμεσα από τις γραμμές κάτι τρομαχτικό, που προχωρούσε προς το μέρος μας. Ήταν ένας άνθρωπος, γυμνός ίσαμε τη μέση, στυλωμένος στα ντουφέκια δυο στρατιωτών, που τονέ σέρνανε. Δίπλα του πήγαινε ένας ψηλός γαλονάς με μαντύα και ηλίμιο, που μου φάνηκε σά γνωστός μου. Τρέμοντας σύγκορμος, με τὰ πόδια στο λυωμένο χιόνι, ὁ βασανισμένος, προχωρούσε προς το μέρος μου, κάτω από τὰ χτυπήματα που έξεφταν ἀπὸ το δεξιά κι ἀριστερά, τότε γέροντας πίσω, και τότε οἱ ὑπαξιωματικοὶ τονέ σπρώχνανε μπροστά, τότε γέροντας μπροστά, και τότε οἱ ὑπαξιωματικοὶ, γιὰ νὰ μὴν πέσει, τονέ τραβούσανε πίσω. Και δίπλα του, σοβαρός, πήγαινε ὁ ψηλὸς ἀξιωματικός. Ήτανε ὁ πατέρας της, με τὸ κόκκινο πρόσωπο, τὰ μουστάκια και τὶς ἀσπρες φαβορίτες. Κάθε χτύπημα ὁ βασανισμένος τὸ δεχότανε με κάποιο ξάφνισμα κ' ἔστριβε προς τὸ μέρος που ἔρχότανε τὸ χτύπημα μ' ἔκφραση πόνου, κι ἀφίνοντας νὰ φαίνονται τ' ἀσπρες του δόντια, ὄλο και κάτι ἔλεγε. Μόνο ἕνα ἔφτασε πολὺ κοντά μου, μπόρεσα νὰ ξεχωρίσω τὰ λόγια του. Δὲ μιλοῦσε μὰ ἔκλαιγε : « Ἀδέρφια, λυπηθῆτε με ! Λυπηθῆτε με ἀδέρφια ! » Μὰ τὰδέρφια δὲν τονέ λυπόντανε, και σὰν ἡ συνοδεία πέρασε μπροστά σὲ μένα, εἶδα τὸ στρατιώτη που εἶτανε ἀγνάντια μου, νὰ κάνει ἀποφασιστικά ἕνα βῆμα μπροστά, νὰ κουνήσει τὴ βέργα, κἀντώντας τηνε νὰ σφυρῖξει στὸν ἄερα, και νὰ τὴν ἀφίσει νὰ πέσει βαριά στὴ γάχη τοῦ Τάταρου. Αὐτὸς κουνήθηκε ἀπότομα μπροστά, μὰ ὁ ὑπαξιωματικὸς τὸν κράτησε, κ' ἕνα ὁμοιο χτύπημα τοῦ ἦρθε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά... Και πάλι ἀπὸ τὴ μιά και πάλι ἀπὸ τὴν ἄλλη... Ὁ συνταγματάρχης προχωροῦσε πάντα δίπλα του, κοιτάζοντας τότε χάμου, τότε τὸ βασανισμένο, ροικωφώντας δυνατὰ τὸν ἄερα, ἔπειτα ἀφίνοντας τον νὰ θναίνει σιγὰ σιγὰ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χεῖλια του. Σὰ διάβηκε ἡ συνοδεία ἀπὸ μπρὸς μου, παρατήρησα ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς γοαμιές που σκηματίζανε οἱ στρατιώτες, τὴ οἴχη τοῦ φυλακισμένου. Ήτανε σὰν κάτι τραγικὸ, βραχνιμένο με γοῆνια κόκκινο δὲ μπορούσας νὰ πιστέψω πὼς εἶτανε ἀνθρώπινο κομμάτι.

... « Ὁ Θε μου ! » μουροῦοῖτοε δίπλα μου ὁ σιδερός. Ἡ συνοδεία πᾶσκαινε ἀκόμα και τὰ χτυπήματα ἐντολῶν ἔπαιζαν νὰ πᾶσκαινε ἀπὸ τὶς δυὸ μεριές σὰν ἀνθρώπο που τρελοῦσε και δανωνότανε. Ἐπὶ χτυποῦσαν τὰ τριποῦλα κ' ἔπαιζε τὸ πῆρο. Και πάντα με τὴν ἴδια σκληρότητα, προχωροῦσε διὰ τὸ βασανισμένο ὁ ψηλὸς και κομψὸς συνταγματάρχης. Ξάφνου ὁ συνταγματάρχης στάθηκε, ἔπειτα σίμωσε γλήγορα ἕναν ἀπὸ τοὺς στρατιώτες : « Θὰ σοῦ δείξω ἔγω... » τὸν ἄκουσα νὰ λέει με θυμωμένη φωνή. « Φοδᾶσαι νὰ χτυπήσεις... Θὰ σοῦ δείξω ἔγω... » Και τὸν εἶδα νὰ ὀρμᾶ με τὸ δυνατὸ και γαντωμένο χέρι του και νὰ δίνει ἕνα μπάτσο στὴν κτρινασμένη δὴψη τοῦ τρομαγμένου στρατιώτη, γιὰτι δὲν ἄφησε νὰ πέσει με ὀρεκτὴ δύναμη ἡ βέργα του στὴ ματωμένη γάχη τοῦ Τάταρου.

— « Φέρετε ἄλλες βέργες ! » πρόσταξε, και γυρίζοντας, με ἀντίκρουσε. Ἔκαμε πὼς δὲ με ἀναγνώρισε, σούφρωσε με καιὰ τὰ φρύδια και ἔστριβε διαστικά. Τόσο ντροπέμουνα, που δὲν ἤξερα που νὰ κοιτάξω, σὰ νὰ με τσακώσανε τὴν ὄρα που ἕκαιε κάτι και.

Χαιήλωσε τὰ μάτια κ' ἔφυγα γλήγορα.

Σ' ὄλο τὸ δρόμο ἀντηχοῦσανε στ' αὐτιά μου πότε τὰ τριποῦλα, πότε τὸ πῆρο, πότε τὰ λόγια : « Ἀδέρφια, λυπηθῆτε με », πότε ἡ δυνατὴ θυμωμένη φωνή τοῦ συνταγματάρχου, που φώναζε : « Θὰ σοῦ δείξω ἔγω ! Θὰ σοῦ δείξω ἔγω ! » Και τὴν καρδιά μου ἔπαιζε με ἀγωνία, ἀγωνία σὰν ζάλη, μιὰν ἀγωνία τέτοια, που ἀναγκάστρικα πολλές φορὲς νὰ σταθῶ, ἔτοιμος, μου φαινότανε, νὰ κάμω ἑμετό, γιὰ ὄλη τὴ φρίκη που τὸ θέαμα ἐκεῖνο εἶχε σκορπίσει στὴν ψυχὴ μου. Δὲ θυμοῦμαι τὸ πὼς γύρισα στὸ σπίτι μου και ξαπλώθηκα μὰ μόλις ἀποκοιμήθηκα, πάλι μου παρουσιάστηκαν ὄλα ὅσα εἶδα κι ἄκουσα, και πήδησα ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου.

« Βέβαια θὰ ξέρει κάτι που ἔγω τὸ ἀγνοῶ », σκέφτηκα γιὰ τὸ συνταγματάρχη. « Ἄν και γὼ ἤξερα δὲν ξέρει αὐτὸς, θὰ θνοιωθα αὐτὸ που εἶδα και δὲ θὰ μ' ἔπαινε τέτοια φρίκη ». Μὰ ὅσο κι ἂν προσπαθοῦσα, δὲ μπόρεσα νὰ τὸ νοιώσω και μόλις τὸ ἄλλο βράδι κατὰφερα νὰ κοιμηθῶ, ἀφοῦ πήγα σ' ἑνὸς φίλου μου και μέθυσα τρομερά.

Λοιπόν, νομίζετε πὼς τὸ συμπέρασμα μου εἶτανε πὼς ἐκεῖνο που εἶδα ἀποτελοῦσε μιὰ φορικτὴ πράξη : Καθόλου. « Ἄν τὸ κάνουν με τόση πεποίθηση, ἀφοῦ ὄλοι τὸ νομίζουνε ἀναγκαῖο, βέβαια κάτι θὰ ξέρουν ». σκέφτηκα. Και προσπάθησα νὰ τὸ πιστέψω. Μὰ ὅτι κι ἂν ἔκανα δὲν τὸ κατάφερα κ' ἐπειδὴ δὲν τὸ πιστεύω, δὲ θέλησα νὰ κλοιδιήσω τὴ στρατιωτικὴ καρδιέρα, ὅπως εἶχα ἀπόφαση προηγήθερα. Κι ὄχι μόνο στὸ στρατὸ δὲν ὑπεοίτησα μὰ πειθηνά και, ὅπως βλέπετε, γιὰ τίποτα δὲ στάθηκα ἄξιος στὴ ζωὴ μου.

— Ναι, τὸ ξέρουμε, διαμαρτυρήθηκε ἕνας ἀπὸ μᾶς. Πέστε καλύτερα, πόσοι ἄλλοι δὲ σταθήκανε ἄξιοι, ὄχι ἐσεῖς.

— Ὁ ἀοκετὲς ἀνοησίες καὶ ! εἶπε ὁ Ἰβάν Βρολίεβιτς με θυμό.

— Καλά, και ἡ ἀγάπη ; ρωτήσαμε.

— Ἡ ἀγάπη : Ἄπὸ τότες ἄρχισε νὰ λιγοστεύει. Σὰν ἔσπεκε συχνὰ σκεφτικὴ με τὸ χαμόγελο στὴν ὄψη, θυμωθουνα ξάφνου τὸ συνταγματάρχη στὸν τόπο τοῦ υφρούσιου και μ' ἔπαινε φορικτὴ. Ἄρχισε λοιπὸν ν' ἀποσποβιοῦμαι σιγὰ σιγὰ, κ' ἡ ἀγάπη ἔσθησε τελειωτικά. Νά ! ἔτσι ἀλλάξει οὐτὴν ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου. — Και σεῖς λέτε πὼς... .

Μετὰφραση δ. ΙΟΥΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

ΕΝΑ πεζὸ τραγουδάκι μᾶς στάλθηκε, γραμμένο ἀπὸ τὴ συνεργάτισά μας κ. Ἰουλία Περαόκη, κι ἀφιερωμένο στὸν κ. Α. Πάλλη, γιὰ τὰ θάνατο ἐπιγραμμά του στὸν « Τσολιά » (Νουμάς, σελ. 83.) :

Δόξα και χαρά, στὰ λαγγάδια και στὰ βουνα, που τὸν Τσολιά, τὸ παιδί τους, ἀνασταίνουν.

Μὰ και τιμὴ στὸν τραγουδιστὴ Ἀλέξανδρο Πάλλη, που τόσο ἀπλά, λιγδολογα κι ὁμορφα, παραόησε τὴ μεγάλη ψυχὴ τοῦ Τσολιά.